

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ДЕРЖАВНА НАУКОВО-ТЕХНІЧНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ
(ДНТБ УКРАЇНИ)**

НАКАЗ
Київ

«29» 04 2025 р.

№ 28-07

Про затвердження «Положення
про Центр відкритої науки ДНТБ України»

На підставі рішення вченої ради Державної науково-технічної бібліотеки
України від 15 липня 2025 р., протокол № 9

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити «Положення про Центр відкритої науки Державної науково-технічної бібліотеки України» (далі – Центр) (додається).
2. Заступнику директора з наукової роботи та міжнародного співробітництва Тетяні ЯРОШЕНКО надати пропозиції щодо структури Центру.
3. Контроль за виконанням цього наказу залишаю за собою.

В.о. директора

Алла ЖАРІНОВА

ПОЛОЖЕННЯ ПРО ЦЕНТР ВІДКРИТОЇ НАУКИ ДНТБ УКРАЇНИ

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1 Центр відкритої науки (далі — Центр) є віртуальним підрозділом Державної науково-технічної бібліотеки України (далі — ДНТБ України), який об'єднує працівників ДНТБ України та залучених експертів на волонтерських засадах. Така організаційна модель забезпечує гнучкість у залученні фахівців різних профілів та дозволяє максимально ефективно використовувати експертний потенціал наукової спільноти для досягнення поставлених цілей. Віртуальний підрозділ Центру функціонує на основі цифрових платформ і технологій, що забезпечують віддалену координацію, співпрацю та обмін інформацією між працівниками ДНТБ України і залученими експертами.

1.2 Центр створюється, реорганізується та ліквідується за рішенням вченої ради ДНТБ України.

1.3 Центр підпорядковується безпосередньо заступнику директора з наукової роботи та міжнародного співробітництва ДНТБ України

1.4 У своїй діяльності Центр керується Конституцією України, законами України «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про вищу освіту», «Про бібліотеки і бібліотечну справу», «Про інформацію», «Про доступ до публічної інформації», Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 8 жовтня 2022р. № 892-р «Про затвердження Національного плану щодо відкритої науки», іншими нормативно-правовими актами України, Статутом ДНТБ України, рішеннями вченої ради ДНТБ України, наказами директора ДНТБ України та цим Положенням.

1.5 Центр здійснює свою діяльність на основі річних планів роботи, затверджених директором ДНТБ України.

1.6 Положення про Центр затверджується директором ДНТБ України.

2. МЕТА ТА ПРИНЦИПИ ДІЯЛЬНОСТІ ЦЕНТРУ

2.1 Метою діяльності Центру є:

- підтримка та популяризація руху відкритого доступу, відкритої науки та відкритих даних у відповідності до «Національного плану щодо відкритої науки» (2022) та стратегічних цілей інтеграції України до Європейського дослідницького простору (ERA), зокрема європейських стандартів щодо принципів FAIR;
- сприяння підвищенню прозорості та ефективності управління науковими дослідженнями, що проводяться в Україні;
- проведення досліджень в галузі наукової комунікації, відкритого доступу, відкритої науки, відкритих даних;
- підготовка аналітичних матеріалів;
- проведення відповідних тренінгів, семінарів, конференцій для дослідників, аспірантів, редакторів наукових видань, бібліотекарів, фахівців з управління даними.
- сприяння поширенню інформації щодо наукових електронних ресурсів
- сприяння створенню та підтримці цифрової інфраструктури для відкритої науки, включаючи репозитарії даних, платформи для обміну даними та інструменти для забезпечення принципів FAIR.

2.2 Основними принципами діяльності Центру є:

- підтримка ідей та принципів відкритої науки та відкритого доступу, відкритого рецензування, відкритого цитування, відповідального використання оптимізованих наукових даних (FAIR-даних), постійних ідентифікаторів та інших принципів та інструментів відкритої науки;
- поєднання наукових досліджень з освітньою, інформаційною та практичною діяльністю Центру в галузі наукової комунікації, зокрема, щодо створення інфраструктури інноваційних цифрових рішень для наукової комунікації, відкритої науки, наукометрії та бібліометрії, публікаційної активності наукових установ та ЗВО України, управління даними досліджень та цифрової підтримки наукових досліджень в цілому тощо;
- забезпечення сталості та безперервності діяльності Центру через створення довгострокових механізмів координації та інтеграції проєктів.

3. ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ ЦЕНТРУ

3.1 Здійснення наукових досліджень, аналітична, освітня та експертно-консультативна діяльність у галузі наукової комунікації, відповідального використання принципів відкритої науки та відкритого доступу, зокрема, щодо створення та збереження FAIR даних; підвищення результативності наукових досліджень, що проводяться в Україні шляхом популяризації інноваційних цифрових рішень для наукової комунікації.

3.2 Розробка методології управління дослідницькими даними на принципах FAIR в екосистемі наукових досліджень і розробок України;

3.3 Проведення тренінгів, вебінарів, конференцій з питань відкритого доступу, відкритої науки, відкритих даних, відкритого рецензування, сервісів та застосунків цифрової науки для різних етапів життєвого циклу досліджень, використання електронних ресурсів.

3.4 Створення програми підготовки фахівців з управління даними (кураторів дослідницьких даних) (Research Data Stewardship Program).

3.5 Підготовка аналітичних матеріалів з використанням наукометричних, бібліометричних та альтиметричних інструментів (InCite, SciVal, Dimension, Lens, OpenAlex, DataCite, Crossref OUCI тощо) для потреб МОН України та наукових установ та закладів вищої освіти України.

3.6 Консультативна допомога дослідникам та науковим інституціям України з питань зберігання, управління, збереження та контролю цифрових дослідницьких даних у відповідності до принципів FAIR та етики наукових досліджень, допомога дослідникам у створенні планів управління даними досліджень, зокрема у відповідальному створенні даних на принципах FAIR, зберіганні та збереженні даних, а також ліцензуванні, використанні та поширенні результатів досліджень із застосуванням сучасних цифрових рішень.

3.7 Консультативна допомога наукових бібліотек ЗВО та НУ в організації доступу та використання наукових електронних ресурсів.

4. ФУНКЦІЇ ЦЕНТРУ

4.1 Дослідницька функція:

- проведення наукових досліджень у сфері відкритої науки, управління дослідницькими даними, наукової комунікації;
- вивчення міжнародного досвіду впровадження принципів FAIR та практик відкритої науки;
- аналіз стану відкритого доступу та відкритих даних в Україні.
- публікація результатів досліджень Центру у відкритих репозитаріях і журналах для забезпечення їхньої доступності та відповідності принципам відкритої науки.

4.2 Освітня функція:

- організація та проведення тренінгів, семінарів, вебінарів, конференцій з питань відкритої науки, управління дослідницькими даними, наукової комунікації;

- розробка та реалізація програм підвищення кваліфікації для дослідників, бібліотекарів та фахівців з управління даними;
- підготовка навчально-методичних матеріалів з питань відкритої науки та управління дослідницькими даними.

4.3 Консультативна функція:

- надання консультацій дослідникам та науковим установам щодо практик відкритого доступу та відкритої науки, створення планів управління дослідницькими даними;
- експертна підтримка з питань публікації результатів досліджень у відкритому доступі;
- консультування щодо вибору репозитаріїв даних та ліцензування результатів досліджень.
- консультування щодо використання електронних ресурсів

4.4 Аналітична функція:

- підготовка аналітичних звітів щодо публікаційної активності наукових установ та ЗВО України;
- моніторинг дотримання принципів FAIR у дослідницьких проєктах;
- аналіз ефективності впровадження практик відкритої науки в Україні.

4.5 Інформаційна функція:

- поширення інформації про принципи та практики відкритої науки;
- підтримка інформаційного ресурсу з питань відкритої науки та управління дослідницькими даними;
- представлення України у міжнародних ініціативах з відкритої науки.

5. СТРУКТУРА ТА КЕРІВНИЦТВО ЦЕНТРУ

5.1 Структура Центру затверджується директором ДНТБ України відповідно до завдань та напрямів діяльності Центру.

5.2 До складу Центру входять працівники різних підрозділів ДНТБ України

5.3 Центр очолює керівник, який

- здійснює загальне керівництво діяльністю Центру та несе персональну відповідальність за виконання завдань, покладених на Центр;
- забезпечує виконання планів роботи Центру;
- звітує про діяльність Центру перед вченою радою та керівництвом ДНТБ України.

5.4 До роботи Центру залучаються працівники різних підрозділів ДНТБ України, а також зовнішні експерти на волонтерських засадах. Зовнішні експерти залучаються на основі їхньої кваліфікації, досвіду у сфері відкритої науки, управління даними чи наукової комунікації, а також за рекомендаціями наукової спільноти.

6. ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ ЦЕНТРУ

6.1 Центр працює відповідно до річних планів, затверджених директором ДНТБ України.

6.2 Центр може організовувати та проводити наукові, освітні та інформаційні заходи самостійно або у співпраці з іншими структурними підрозділами ДНТБ України, закладами вищої освіти, науковими установами та організаціями, у тому числі міжнародними.

6.3 Для виконання окремих завдань Центр може залучати фахівців з інших установ, а також зовнішніх експертів на договірних засадах або безоплатно (на громадських засадах).

6.4 Центр може створювати постійні або тимчасові робочі групи для вирішення конкретних завдань.

6.5 Центр взаємодіє з іншими структурними підрозділами ДНТБ України, науковими установами, закладами вищої освіти, бібліотеками, іншими організаціями та установами у межах своїх повноважень.

7. ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ ЦЕНТРУ

7.1 Центр має право:

- отримувати інформацію, необхідну для виконання покладених на нього завдань, від структурних підрозділів ДНТБ України;
- вносити пропозиції щодо удосконалення діяльності ДНТБ України у сфері відкритої науки та управління дослідницькими даними;
- представляти ДНТБ України у вітчизняних та міжнародних організаціях, конференціях, семінарах тощо з питань, що належать до компетенції Центру;
- залучати фахівців структурних підрозділів ДНТБ України та зовнішніх експертів до виконання завдань, покладених на Центр;
- ініціювати укладання договорів про співпрацю з вітчизняними та зарубіжними науковими установами, закладами вищої освіти, бібліотеками, громадськими організаціями тощо.

7.2 Центр зобов'язаний:

- своєчасно та якісно виконувати покладені на нього завдання;
- забезпечувати дотримання принципів академічної доброчесності у своїй діяльності;
- підтримувати високий науковий рівень своїх розробок та публікацій;
- звітувати про результати своєї діяльності у встановленому порядку;
- забезпечувати збереження майна та обладнання, закріпленого за Центром;
- регулярно інформувати наукову спільноту про результати діяльності Центру через звіти, публікації та інформаційні ресурси.

8. МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

8.1 Центр не має власного майна та використовує матеріально-технічну базу ДНТБ України для забезпечення своєї діяльності.

8.2 Фінансування діяльності Центру здійснюється за рахунок коштів ДНТБ України, а також за рахунок грантів, проектів, спонсорської допомоги та інших джерел, не заборонених законодавством України.

9. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

9.1 Це Положення затверджується директором ДНТБ України і вводиться в дію його наказом.

9.2 Зміни та доповнення до цього Положення вносяться в порядку, встановленому для його прийняття.

9.3 Реорганізація або ліквідація Центру здійснюється за наказом директора ДНТБ України відповідно до чинного законодавства та Статуту ДНТБ України.